

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ “ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА”**

Відділ з питань пожежної безпеки та цивільного захисту

**Погоджено:
заступник начальника ГУ ДСНС
України у Львівській області
із запобігання надзвичайним ситуаціям**

**Затверджено наказом ректора
НУ „Львівська політехніка”
від 04 лютого 2020 року за
№ 54-1-10**

Оношко О .А

" ____ " _____ 2020 року

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

**СПЕЦІАЛЬНЕ НАВЧАННЯ З ПИТАНЬ
ПОЖЕЖНОЇ ТА ТЕХНОГЕННОЇ БЕЗПЕКИ**

ПОЖЕЖНО-ТЕХНІЧНИЙ МІНІМУМ

Спеціальне навчання з питань пожежної та техногенної безпеки (пожежно-технічний мінімум). Навчальна програма НУ „Львівська політехніка”. – Львів, 2020р. – 10с.

Укладачі:

Начальник відділу з питань пожежної безпеки та цивільного захисту
Комарницький Я.О.
Заступник начальника відділу з питань пожежної безпеки Шурин І.А.

Ця навчальна Програма розроблена відповідно до Кодексу цивільного захисту України, від 02.10.2012 р. №5403-IV, Правил пожежної безпеки в Україні, затверджених наказом Міністра внутрішніх справ України від 30.12.2014 р. №1417 і зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 05 березня 2015 р. за №252/26697, Правил пожежної безпеки для навчальних закладів та установ системи освіти України, затверджених наказом Міністра освіти і науки України від 15.08.2016 року №974 і зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 08 вересня 2016 року за №1229/29359, Постанови Кабінету Міністрів України від 26 червня 2013 р. № 444 (із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ №592 від 26.07.2018) "Про затвердження Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях".

Програма визначає основні завдання спеціальної підготовки з питань пожежної та техногенної безпеки, критерії оцінювання успішності навчання та основні теми спеціального навчання (пожежно-технічного мінімуму).

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА КУРСОВОЇ ПІДГОТОВКИ

**СПЕЦІАЛЬНЕ НАВЧАННЯ З ПИТАНЬ
ПОЖЕЖНОЇ ТА ТЕХНІЧНОЇ БЕЗПЕКИ**

(ПОЖЕЖНО-ТЕХНІЧНИЙ МІНІМУМ)

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА.

Курсова підготовка зі спеціального навчання та перевірки знань з питань пожежної та техногенної безпеки (пожежно-технічного мінімуму) в системі підготовки професорсько-викладацького складу, робітників, фахівців, керівників та інших категорій працівників університету є курсом технічного спрямування. Спеціальне навчання з питань пожежної та техногенної безпеки спрямоване на вивчення заходів пожежної та техногенної безпеки на об'єкті та робочому місці; порядку оповіщення про пожежу, дій під час пожежі, застосування первинних засобів пожежогасіння. При вивченні тем з пожежно-технічного мінімуму необхідно враховувати специфіку установи, пожежну небезпеку речовин і матеріалів, що застосовуються, та інші чинники, які впливають на стан пожежної безпеки навчального закладу.

Метою проведення пожежно-технічного мінімуму є підвищення загальних пожежно-технічних знань працюючих, навчання їх правилам пожежної безпеки з урахуванням пожежонебезпечних особливостей установи, більш глибоке ознайомлення з протипожежними заходами та діями в разі виникнення пожежі; напрацювання навичок з використання наявних засобів пожежогасіння.

Основою спеціального навчання є вивчення вимог пожежної та техногенної безпеки в залежності від специфіки об'єкта.

Основними завданнями спеціального навчання з пожежно-технічного мінімуму є:

- визначення ролі та місця підрозділів Державної служби України з надзвичайних ситуацій в забезпеченні пожежної та техногенної безпеки об'єктів;
- розкриття сутності аналізу пожежної небезпеки будівель та споруд, забезпечення заходів щодо їх протипожежного захисту;
- формування умінь проводити пожежно-профілактичну роботу на об'єктах, застосовувати вимоги нормативних документів з питань пожежної безпеки;
- формування навичок дій під час пожежі та використанні первинних засобів пожежогасіння;

Лекційний курс спеціального навчання будується на використанні сучасних освітніх технологій.

Формами проведення занять є лекції, семінарські і практичні заняття, а також самостійна робота слухачів.

При проведенні практичних занять потрібно формувати у слухачів навички самостійної роботи.

Викладання курсу спеціального навчання та поточний контроль засвоєного матеріалу слухачами здійснюється із застосуванням різних форм

перевірки знань та навичок (тести, усне опитування).

При позитивних результатах поточного контролю слухач допускається до заліку.

При оцінюванні результатів навчання слухача потрібно керуватися такими **критеріями успішності навчання**:

Оцінка „**відмінно**” ставиться тоді, коли слухач будує відповідь за власним планом, супроводжуючи відповідь новими прикладами, вміє застосовувати знання в новій ситуації при виконанні практичних завдань;

Оцінка „**добре**” ставиться, якщо відповідь відповідає основним вимогам до відповіді на оцінку „відмінно”, але слухач не використовує власний план відповіді, нові приклади, не може встановити зв'язку з раніше вивченим матеріалом.

Оцінка „**задовільно**” ставиться, якщо більша частина відповіді задовольняє вимоги до відповіді на оцінку „добре”, але у відповіді виявляються окремі прогалини, які не перешкоджають подальшому засвоєнню програмного матеріалу.

Оцінка „**незадовільно**” ставиться у тому випадку, якщо слухач не оволодів основними знаннями і уміннями у відповідності з вимогами програми.

За результатами вивчення курсу слухачі повинні:

знати поняття: пожежна профілактика, об'єкт, пожежна небезпека об'єкту, пожежна безпека, техногенна безпека об'єкту, вибухонебезпечна суміш, джерело запалювання, первинні засоби пожежогасіння, рух людей, нормальний рух, вимушений рух, евакуація, евакуаційний вихід, евакуаційний шлях, запасний вихід, сходи, сходові клітки, вибух, противибуховий захист, опалювання, нагрівальні прилади, система опалювання та вентиляції, дим, протидимний захист, температура продуктів горіння, система димовидалення.

вміти:

- кваліфіковано застосовувати отримані знання в практичній діяльності;
- проводити пожежно-профілактичну роботу на об'єктах;
- аналізувати пожежну небезпеку будівель та споруд;
- застосовувати первинні засоби пожежогасіння під час пожежі.

Засоби діагностики успішності навчання:

- усне опитування;
- письмове опитування;
- тестування;
- залік.

2. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Найменування розділів та тем	Кількість годин				Самостійна робота
		Загальний обсяг	З викладачем			
			Всього	Класно-групові заняття	Практичні заняття	
1	2	3	4	5	6	7
1.	ТЕМА 1. Заходи пожежної безпеки на об'єкті	3	2	2		1
2.	ТЕМА 2. Заходи пожежної та техногенної безпеки на робочому місці	3	2	2		1
3.	ТЕМА 3. Оповіщення про надзвичайну ситуацію (пожежу) та виклик пожежно-рятувальних підрозділів.	2	1	1		1
4.	ТЕМА 4. Засоби пожежогасіння, протипожежне устаткування та інвентар, порядок їх використання під час пожежі	2	2		2	
5.	ТЕМА 5. Дії під час пожежі	2	2		2	
6.	ТЕМА 6. Заходи пожежної безпеки в побуті	2	1	1		1
7.	ЗАЛІК	2	2	2		
8.	Всього	16	12	8	4	4

3. ЗМІСТ СПЕЦІАЛЬНОГО НАВЧАННЯ

ТЕМА 1. Заходи пожежної та техногенної безпеки на об'єкті.

Стисла характеристика установи (об'єкта) та його пожежної небезпеки. Основні положення Кодексу цивільного захисту. Загальнооб'єктові правила, інструкції, положення та накази з питань пожежної та техногенної безпеки. Відповідальність за порушення правил пожежної та техногенної безпеки.

Основні причини пожеж: несправність обладнання, іскри електрогазозварювальних робіт та необережне поводження з вогнем, несправність електроустановок, порушення правил користування інструментами і електронагрівальними приладами тощо.

Вимоги щодо утримання території, протипожежних розривів, джерел протипожежного водопостачання.

Дії робітників і фахівців у разі виявлення порушень правил пожежної та техногенної безпеки. Місце знаходження та порядок виклику об'єктової пожежної охорони, а в разі її відсутності — найближчої пожежно-рятувальної частини. Порядок організації, мета та завдання добровільної пожежної дружини, невоєнізованих протипожежних формувань.

ТЕМА 2. Заходи пожежної та техногенної безпеки на робочому місці.

Характеристика пожежної небезпеки лабораторій, приладів, агрегатів та установок, що розміщені у приміщенні (споруді). Дії персоналу у випадку порушень режиму роботи приладів, установок, машин і агрегатів.

Протипожежний режим на робочому місці. Правила пожежної та техногенної безпеки, встановлені для працівників даного приміщення, лабораторії або споруди.

Можливі причини виникнення пожеж чи аварій. Дії персоналу в разі загрози виникнення пожежі, аварії чи вибуху; правила вимкнення установок та агрегатів, порядок зняття напруги з електроустановок, виклику аварійної допомоги тощо.

Заходи пожежної та техногенної безпеки, яких необхідно дотримуватися, приступаючи до роботи, у процесі роботи та після її закінчення з метою запобігання виникненню пожеж, інших надзвичайних ситуацій чи аварій.

ТЕМА 3. Оповіщення про надзвичайні ситуації (пожежі) та виклик пожежно-рятувальних підрозділів.

Установлений на підприємстві порядок (система) оповіщення людей про пожежу.

Засоби зв'язку, сигналізації, які є на об'єкті та на робочому місці, розміщення найближчих апаратів телефонного зв'язку, сповіщувачів пожежної сигналізації, пристроїв для подання звукових сигналів пожежної тривоги, систем оповіщення та керування евакуацією людей. Порядок використання цих засобів у разі виникнення надзвичайної ситуації (пожежі).

ТЕМА 4. Засоби пожежогасіння, протипожежне устаткування та інвентар, порядок їх використання під час пожежі.

Призначення та місце знаходження існуючих на об'єкті засобів пожежогасіння, протипожежного устаткування та інвентарю (вогнегасники, внутрішні пожежні крани, діжки з водою, ящики з піском, шанцевий інструмент, стаціонарні установки пожежогасіння, тощо).

Загальні поняття про автоматичну пожежну сигналізацію, спринклерне і дренчерне обладнання та інші установки пожежогасіння (вуглекислотні, газові, пінні, порошкові тощо).

Порядок утримання існуючих засобів пожежогасіння на об'єкті (у літніх та зимових умовах). Правила використання вогнегасних засобів, протипожежного інвентарю та обладнання.

ТЕМА 5 . Дії під час пожежі.

Дії в разі виявлення на робочому місці або на території об'єкта задимлення чи пожежі. Порядок повідомлення про пожежу чи аварію пожежно-рятувальних підрозділів та інших аварійних служб. Організація зустрічі пожежно-рятувальних та інших спеціальних підрозділів. Відключення у разі необхідності устаткування, комунікацій, електроустановок та вентиляції.

Гасіння пожежі існуючими на об'єкті засобами пожежогасіння. Порядок включення стаціонарних установок автоматичного пожежогасіння, евакуації людей та матеріальних цінностей.

Дії персоналу об'єкту після прибуття пожежно-рятувальних та інших спеціальних підрозділів (надання допомоги у прокладанні рукавних ліній, участь в евакуації матеріальних цінностей та виконанні інших робіт за розпорядженням керівника гасіння пожежі). Обов'язки членів добровільної пожежної дружини за табелем бойової обслуги.

ТЕМА 6. Заходи пожежної безпеки в побуті.

Основні причини виникнення пожеж у житлових будинках:

- необережне поводження з вогнем, використання факелів та паяльних ламп для відігрівання замерзлих труб центрального опалення, водопостачання чи каналізації.

- несправності та неправильна експлуатація приладів газопостачання, опалення та побутових споживачів електроенергії. Способи та методи запобігання виникненню пожеж.

Пожежна небезпека хімічних речовин, предметів побутової хімії та аерозольних препаратів.

Порядок утримання житлових і підсобних приміщень, індивідуальних гаражів.

Виклик пожежно-рятувальних підрозділів та поведінка громадян у разі виникнення пожежі.

4. ПЕРЕЛІК

питань для здачі іспиту працівниками НУ "Львівська політехніка" з пожежної та техногенної безпеки (пожтехмінімум)

1. Керівні документи, які є правовою основою діяльності в галузі пожежної безпеки.
2. На кого покладається забезпечення пожежної та техногенної безпеки на об'єкті?
4. Розміри штрафів, які може накласти державний інспектор з пожежного нагляду на посадову особу.
5. Розміри штрафів, які може накласти державний інспектор з пожежного нагляду на громадянина.
6. Види інструктажів з питань пожежної безпеки та цивільного захисту.
7. У який термін проводиться повторний інструктаж з питань пожежної безпеки та цивільного захисту?
8. Де фіксуються результати цільового інструктажу з питань пожежної безпеки?
9. Чи дозволяється влаштовувати звалища горючих відходів на території підприємств, установ, населених пунктів?
10. На якій відстані від в'їзних воріт на територію об'єктів дозволяється стоянка автотранспорту?
11. На якій відстані від пожежних гідрантів дозволяється стоянка автотранспорту?
12. На якій відстані дозволяється розводити багаття, спалювати відходи, тару на території населених пунктів, підприємств, установ, тощо?
13. Чи дозволяється влаштовувати турнікети на шляхах евакуації?
14. Де повинні встановлюватись світлові покажчики з написом «Вихід», що позначають евакуаційні виходи?
15. Яка відстань повинна бути від приладів електроопалення до горючих матеріалів і будівельних конструкцій?
16. У яких приміщеннях заборонено використання побутових електронагрівальних приладів (прасок, чайників, кип'ятильників тощо)?
17. На якій відстані від електроустановок, щитів дозволяється складування горючих матеріалів?
18. Як поділяється протипожежне водопостачання?
19. Коли здійснюється технічне обслуговування та перевірка на працездатність пожежних кранів шляхом пуску води?
20. Типи вогнегасників.
21. Коли здійснюється технічне обслуговування та перезарядка вогнегасників?
22. На якій висоті від рівня підлоги до нижнього торця вогнегасника повинні розміщуватись переносні вогнегасники?
23. Який термін періодичного огляду вогнегасників особою, відповідальною за пожежну безпеку на об'єкті?
24. Який відсоток вогнегасників від загальної кількості, без заміни, дозволяється відправляти з об'єкта на технічне обслуговування?

25. Якою має бути мінімальна безпечна відстань від розпилювальної насадки вогнегасника до струмопровідних частин електрообладнання під час застосування вогнегасників для гасіння пожежі електрообладнання, що перебуває під напругою електричного струму?

26. Які типи вогнегасників можна застосовувати для гасіння пожеж електрообладнання, що перебуває під напругою електричного струму?

27. Під якою напругою електричного струму і які вогнегасники можна застосовувати для гасіння пожеж електрообладнання?

5. ЛІТЕРАТУРА

1. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012р. №5403-VI.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення (зі змінами та доповненнями).
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 26 червня 2013р. №444 "Про затвердження Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях".
4. Правила пожежної безпеки в Україні, затверджені наказом Міністра внутрішніх справ України від 30.12.2014р. №1417 і зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 05 березня 2015р. за № 252/26697.
5. Правил пожежної безпеки для навчальних закладів та установ системи освіти України, затверджених наказом Міністра освіти і науки України від 15.08.2016 року №974 і зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 08 вересня 2016 року за №1229/29359
6. ДСТУ 2272:2006 Пожежна безпека. Терміни та визначення основних понять.
7. Пожежна профілактика в будівництві. М.М. Кулешов та ін., -Х.:АЦЗУ 2004.- 271 с.
8. Спеціальне навчання з питань пожежної безпеки (пожежно-технічний мінімум). Навчальний посібник І.А. Шурин., О.В. Чанков., О.А. Гаврилко. Львів, 2012р. - 68 с.
9. Інструкції з питань пожежної та техногенної безпеки на об'єктах НУ "Львівська політехніка".